

KODÁLY ZOLTÁN: MÁTRAI KÉPEK (1931)
című vegyeskari művének dallam- és szövegforrásai

151

MÁTRAI KÉPEK⁷² (1a)

$\text{♩} = 108 - 112$

A Vidróc - ki hi-rés nyá - ja, Csörög - morog a Mát - rá - ba,

Hej de Csörög-morog a Mát - rá - ba, Mert Vidróckit nem ta - lál - ja.

1) 2a) 2b)

2. Hoz' ki, babám, szűröm, baltám,
Hagy mēnjenk az nyájam után,
Mert lēvágják az kanomat,
Keselylábú ártányomat.

3. Estelēgyik már az idő,
Szállást kérnék, de nincs kitő,
Sűrő erdő a szállásom,
Csipkebukor az lakásom.

Szuha (Heves) Horvát József (43)

Kodály, 1923. IV. 2.

Forrás: *Kodály-Rend* 12.899, egy támlapon a következő dallal, Rácz Ilona kézírása.

Ugyanez a forrás: *BICINIA HUNGARICA* I, 45

152

MÁTRAI KÉPEK (1b)

$\text{♩} = 92 - 96$

Szép az i - dő, ki - ke - let van, Az e - kém is min' széjjel van,

Szán - ta - nyi is kéne mēnnyi, Az e - kém össze kék rak - nyi.
Jó négy ökröm a vá - sárba, Is - ten tud - ja hol az á - ra.

1) 2)

Szuha (Heves) Vég Albert (75)

Kodály, 1923. IV. 2.

Forrás: *Kodály-Rend* 12.899, egy támlapon az előző dallal, Rácz Ilona kézírása.

1) 2)
Megyen az nyáj, megyen az nyáj, Környeskörül a gaz al - ján.

3) 4) 5) 6)
Ugyan hol ál - lok e - lej - be, Kerek er - dő kö - ze - pé - be?

1) 2) 3) 4) 5) 6)

2. Két esztendeji, vagy három,
Móta *ja* gazdámat várom.
Amott jön már, amint látom
Három fekete számaron.
3. Jónapot, éldes bojtárom!
Gondolod-e, van-e károm?

- Nincsen károd, se nem is lesz,
Mig a nyájad kezemen lesz.
4. Ej dehogy nincs, hogyan volna,
Hát a vezérürüm hol van?
Kutyám ette meg a vérit,
Zsidó vette meg a bőrit.

Zabar (Gömör) [Forgó Mátyás kondás]

Kodály, 1906.

Forrás: (A) *Major-gyűjtemény*, támlap, Kodály kézírása. (B) nyomtatásban: Kodály, *Balladák*, Ethn 1907 (XVIII) 154. l. (C) Kodály-Rend 12.916, a (B)-forrás Kodály kezétől származó adatkiegészítésekkel.

1. A Vidróc-ki sir-hal - má - ra Gyöngy hul' a kopor-só - já - ra.

Hej, Vidrócki mos' gyere ki, Hat vármégye vár i - de-ki.

2. Mit ér nekem hat vár - mé-gye? Tizen-ket-tő gyöjjön i - de.

Mezőkövesd (Borsod) Vámos Péter

Vikár Béla [1899], MF 266d, lejegyezte Bartók.

Forrás: *Kodály-Rend* 16.418, támlap, Bartók kézírása Kerényi György kotta- és Kodály szövegkiegészítésével.

1. Már Vidrócky emelge-ti a ban - kót, Ősz-haj-nalon el-ve - ze-ti a csi - kót,

El-ve - ze - tyi, a - mer-re a nap { le - jár, { Arra tudom a gazdája sosem jár.
szölke, { Ott fizetnek aran' pénzzel meg ér - te.

2. Hallottad-e Vidróckynak nagy hírit,
Pintér Pista hogy levágta a fejit?
Pintér Pista úgy levágta egyszerre,
Mindjárt leborút Vidrócky a földre.
3. A Vidróckyt ki mossa ki a vérből,
Azt áldja meg az uristen az égből.
Ugy száll arra az uristen áldása,
Mind az égből az eső szakadása.

Zabar (Gömör)

Kodály, 1906.

Forrás: *Major-gyűjtemény*, támlap,⁷³ Kodály kézírása.

1. El-me-gyek, el - me - gyek, El is van vá - gyá - som,

Eb - be rongyos kis ta - nyá - ba Nincsen ma - ra - dá - som.

2. Hogy elmégy, hogy elmégy,
Csak hozzám igaz légy,
Igaz szereteted babám
Hamisra ne fordítsd!
3. Hamisra fordítod,
Szivem szomorítod.
Ott ver meg a nagy jó isten,
Ahol nem gondolod.

Zabar (Gömör)

Forrás: *Major-gyűjtemény*, támlap, Kodály kézírása.

Szövegváltozat: „Ha elmígy, ha elmígy” és „Verjen meg az Isten/Ha jóra fordítod/Ha jóra fordítod/Áldjon meg az Isten.” *Nagypeszkek* (Honti) Kodály, 1912. Kodály-Rend 16.284.

Kodály a műben az első két dallamsort felcserélte.

$\text{♩} = 112$

1. Ma - dár - ka, ma - dár - ka, Csá - cso - gós ma - dár - ka,
Vidd el a le - ve - lem, Vidd el a le - ve - lem, Szép Magyar ha - zám - ba.

1)

2. Ha kérgyik, ki küldtē,
Mondgyad, hogy a' küldtē,
Kinek bánattyába,
Szíve fájdalmába
Még hasad a szíve.

Szuha (Heves) Pádár Ignácné (71)

Kodály, 1923. IV. 2-3.

Forrás: *Kodály-Rend* 24.115, támlap, Rácz Ilona kézírása.

$\text{♩} = 116$

Sej, a ta - ri ré - tēn, Pi - ros - bar - na kis - lyán,
Á - ra mēgy egy pi - ros - bar - na le - gény, Lē - vē - szí ka - lap - jāt.

1) 2a) 2b) 3)

2. 3. 1. így is; 2.

2. Mi' csinász tē kislyán,
Piros-barna kislyán?
Látod, hogy a vig-tari nagy rétēn a
Szénát gyűjtögetēm.

3. Nem való a(z) nnékēd,
Piros-barna kislyán,
Nékēd csak ēgy híves szoba köllene,
Kibe {singolgtánál.
{elaludnál.

Tar (Heves) leányok

Kodály, 1923. VI. 29.

Forrás: *Kodály-Rend* 18.932, támlap, Rácz Ilona kézírása.

Dudanóta

Két tyú-kom tá - vá - li hārom hārmád - é - vi,
Hājts' há - zá, Ju - lis - kām, zá - bot á - dok né - kik!

Zsére (Nyitra)

Kodály, 1911. Kodály-F 102.

Forrás: *Kodály-Rend* 4543, támlap, Kodály kézírása.

Dudanóta

Pi - rók ku - tyá pād á - látt fo - gāt vi - csor - gáty - tyá,
O - dá ug - rik á mē - sik, ne - ki kác - cog - táty - tyá.

Zsére (Nyitra)

Kodály, 1911.

Forrás: *Kodály-Rend* 4542, támlap, Kodály kézírása. Megjegyzése a lap szélén: „NB. A legátók a füttyszó előadását jelzik. Szöveg nincs tovább. (Táncszók?)”

Zsére (Nyitra)

Kodály [1911], Kodály-F 106b

Forrás: *Kodály Archivum*, „Fon. lejegyzések számsorrendben”, támlap, Kodály kézírása.

A kórusmű „Dudaszó”-val jelzett részének forrása a zsérei duduapráják motívumkincse. Ezekből emeltük ki a fenti dudafelvételt, amelyhez a feldolgozás a legközelebb áll.

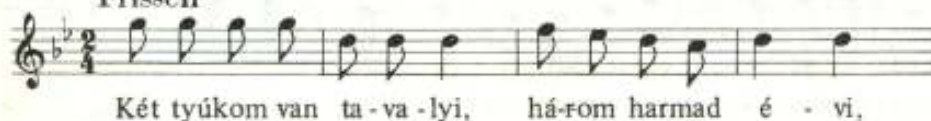
Ugyanez a forrás: MÁTRAI KÉPEK (6c)

MÁTRAI KÉPEK (6 szöveg)

75

HÁRY JÁNOS, 14 szöveg
Dal

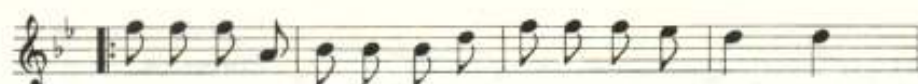
Frissen

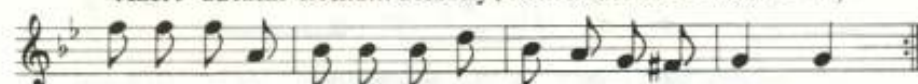
Két tyúkom van ta - va - lyi, há - rom harmad é - vi,

Ha tud - tá - tok, hogy az enyim, mért ad - ta - tok eny - nyi?

Azért adtunk komám-asszony, nem hadtuk el - vesz - ni,

Pi - te sár - ga, pi - te bú - bos, pi - te mind a há - rom.

2. Három juhom tavalyi, Három harmad évi,
Ha behajtom, megfejem, Enni adok néki.
Helyre Daru, helyre Bimbó, Helyre mind a három,
Az uram is itthon vagy, Nincsen semmi károm.

Forrás: (A) Bartalus II. 157-158. sz. (B) *Kodály-Rend* 21.703, az előző forrás g¹-re transzponált másolata, Kodály kézírása.

Ugyanez a forrás: MÁTRAI KÉPEK (6 szöveg)

161

MÁTRAI KÉPEK (7a)

Dudanóta

$\text{♩} = 144$ vagy $\text{♩} = 108 - 104$

Hal - lod - ő té szol - gál - ló Kör - möly - lyön mēg a hol - ló!

Mēg - dōg - lött már a szūr - ke, Mi'csi - nállunk már vé - le.

Ecseg (Nógrád) Pongrácz Mihályné (64)

Kodály, 1922. VI. 4.

Forrás: *Kodály-Rend* 12.072, egy támlapon a következő dallal, Kodály kézírása.

1) Ap - czon la - kok, ke - ress mēg, Két lyá - nyom van, szeres - dō mēg.

2) Né - kēd a - dom ē - gyi - két, 3) Vēdd el a - kar - mēly - lyi - két.

1) 2) 3)

Ecseg (Nógrád) Molnár Mihály (77)

Kodály, 1922. VI. 4.

Forrás: *Kodály-Rend* 12.072, egy támlapon az előző dallal, Kodály kézírása.

**Lakodalmas
(nem dudu)**

$\text{♩} = 112$

Ki van bo - ré', de so - ká jár, Jaj, Is - te - nēm, mé nēm jön má'?

Még ma egy csöp - pet sē it - tam, Bi - zony, maj mēg - ha - lok szom - jan. Ijujjiju!

2. Ki a fiát házasítja,
Légyen bora, pálinkája!
Ki a lányát férhez adja,
Légyen bukros dunnahaja!

3. Mēnj ki, vendég, a házambó',
Mer fát kapok a lóc aló'!
Csiviritom, csavarítom,
Majd a hátadra lapítom.

4. A fűfának nincsen tövi,
A vendégnek nincsen szémi.
Szēmi vóna, hazamēnne,
Illen soká itt nēm lenne.

Mátraverebély (Nógrád) Tóth Emer (43)

Kodály, 1922. IX. 8.

Forrás: *Kodály-Rend* 5487, támlap,⁷⁴ ismeretlen kéz írása.